

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 7.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 øyr, á forsiðuni, 20 øyr, á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 13. februar 1934.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstodum og skrivisvuni. Telf. 143.

8. árg.

Udførselsforbud.

Som formentlig frembydende Interesse for Bladets Læsere skal man meddele, at Amtet fra Fiske-ridirektoratet har modtaget saarlidende Telegram af 3. Februar 1933:

»Tillæg til Bekendtgørelse om Udførselse Storbritannien forbyd, tillige fra og med femte denne Maaned Udførsel Graasej, Havtaske, Tunfisk, alle Arter Haj, Marsvin, urensset Saltvandsfisk, og Fisk af daarlig Beskaffenhed samt Torsk under 485, Kuller under 360, Rødspætter under 265, Skrubbe Issing under 250 Millimeter.«

Ringberg.

„Landets egne Børn“.

I »Dimmalætting« stendur, at »det norske Maskinistforbund« hevur sagt, at skulu teir læra trey mál í Noregi — tað almindiliga norska (danska) og »nynorsk« — ynskja teir at læra eingilskt við síðuna av norskum, og so skrivar blaðið: »Det er altsaa Landets egne Børn, der udtaler sig saaledes.«

At eitt norskt felag, hvørs limir hava kans til at koma til Onglands, setur fram tað ynski, at eingilskt mál verður lært í Noregi, tað er ikki at vísa á sum nakað merkiligt, tað sama ynski verður sett fram í øðrum londum. Eisini her læra børnini eingilskt mál í skúlnum — tvey hava soleiðis trý mál — og hvør veit um ikki tað fjórða kemur afturat! —

»Nynorskt« mál er ikki norska fólksins móðurmál á sama hátt sum danskt er Danafólksins og foroykskt er Foroyafólks móðurmál, tí tað er bara í einum parti av Noregi og hjá einum parti av tí norska fólkinum, at »nynorskt« verður sett yvir ella javnt við dansk-norskt. Soleiðis er Oslo-leiðin ikki fyri »nynorskum« — enn í hvussu er, og verður tað neyvan nakrantíð.

Hvussu er hjá okkum? Er standurin, sum hann var og enn er, nakað prýði fyri teir sum so leingi ráddu næstan diktatorisk? Í teim foroyksku skúlnum, øllum sum einum, hevur móðursmálið langt minni rætt enn danskt og lítið stórri enn eingilskt í skúlinum í Havn. Meðan móðursmálið tá nú hevur nakran rætt bæði í fólka- og realskúla, hevði tað fyri fám árum síðan ikki innivist har. — Í realskúlanum er, hugsa vit, enn galdandi, at børnini — um tey ynskja tað — kunnu verða frí fyri at læra foroykskt og kunnu læra svenskt istaðin fyri. —

Nei lat okkum ikki skriva um Noreg, góði! Lat okkum

hyggja at, hvussu »góði« menn hava gjørt við okkara egna mál og tess rætt í tess egna landi — „Landets egne Børn“.

Nýggj bók.

Útkomin er „Árbók Føroya búnaðarfelags 1933“, útgivin við stuðningi av Føroya lögtingi. Áttanin var at fáa í lag eitt búnaðarblað, og hevði felagið tilsoðn frá lögtinginum um stuðning til tess; men at fáa eitt blað í lag er ikki so lætt at fara undir, og av tí at enn ikki hevur eynast at fáa tekið nógv haldarar, fór felagið undir arbeiðið at útgeva eina árbók. — Lögtingið játtaði at lata tann ættaða blaðstuðningin til hesa bók, og áttanin er so framvegis at lata eina tilfika bók koma hvørt ár, til tað einaferð í framtíðini eynast at fáa felaginum eitt blað.

Árbókin hevur fyrst lógina fyri Føroya búnaðarfelag, lista yvir limir felagsins — einstakar limir og felag við teirra formonnum — og stjórn felagsins. So koma nevndir valdar av felaginum, krátúrskýningarnevnd, setuplanevnd og húsdórannevnd, og so eina frágreiðing yvir starv felagsins, rokniskap og reglur fyri »Anvendelse af Statskassens Tilskud til Opdyrkning og Indhegning af Opdyrkningssjorde«.

Greinin um handil við foroyksku eplum stóð prentað í seinasta »Social-Demokrati« og verður tí ikki serliga nevnd í hesum ummæli. — Um ymis slog av »eplafjúkum« hevur G. Knudsen í Hoyvík í hesi bók eina áhugaverða grein, og J. Dalsgaard, eisini í Hoyvík, eina ikki minni áhugaverða um »reitir«. Hvussu menn fyrr í tíðini allastóðin avveittu sína jorð, vita vit øll, og teirra teigaveltning er ikki so góð sum rennuavveiting í undirgrundini, við tað at hon minskar um stóðina av stykkum og forðar fyri nýtslu av meiri nútíðar amboðum. Avveiting á nýggjan hátt er ivaleyst á einhøvn hátt betur. —

Um urtagaróðrúð og rokt skrivar J. Husgaard, og vildi tað verið til stórt gagn fyri okkara land, um ein og hvør, sum hevur nakrar jarðateigar, hevði lagt seg eftir tí til egið brúk og moguliga selu. Vit hava domi uppá, hvussu væl urtagaróðrúð lónar seg her heima, tað gevur sera góðar fruktir og tað hugtekur sín mann meir enn nakað annað yrki.

Til sjúnd og síðst skrivar H. J. Jacobsen um hósnað og búnaðarráðgevarin um eftirlit við neytum og um rossa sýningar.

Hósnað hevur ikki her heima eynast væl, langt frá tí, men ivaleyst man tað vera við tí, sum við so nógvum oðrum í Føroyum, at kunneleikin torvar okkum; tí hvi skuldu ikki vit kunnad lingið úrslit úr at hava hósnað, eins og onnur fólk? Og egg eru altíð góð handilsvora — og nýtsluvara heima í húsarhaldinum, tí einki er betri føði fyri stór og smá enn egg. — Og sum vit fyrr hava sagt, d teimum er altíð trot; far og keyp egg — og tú fært túndsk, sum ofta eru spilt, tí tey eru ov gomul, tá tey koma higar.

Vit hugsa okkum, at henda bók hevur boð til nóg her í Føroyum, hevur eitt ella annað at siga teim flestu — ella kann fáa tað! Bókin kostar bert 85 øyr.

Uttan frá.

Hin kommunistiski fólkatingsmaðurin Axel Larsen, sum av Hitler-útsendingi var klagdur fyri at hava háðað hitt nazistiska merkið, fekk sína sak fyri nevningadómstól í Suðurjútlandi, har »brotsverkið« var gjørt. Aftaná eina dygdagóða roðu, sum verjumaður hansara hell, varð hann av nevningunum kendur uttan skuld — »og fanden fik en lang næse«, sum skrivað stendur. — Verjumaður hansara gjørdi í roðu síni galdandi, at tá Axel Larsen reiv nazimerkið niður av stong og háðaði tað, var hetta merki enn ikki kent gyldugt statsflagg.

Van der Lubbe,

sum Hitler læt drepa, verður ivaleyst við at ganga aftur í Týsklandi, og blóð hansara rýpar til himmals um hevnd. Í útlendskum blóðum sigst, at Hindenburg, sum eina hevði rættin til at undirskriva deyðsdómur og geva náði, ikki hevði sett navn sítt undir henda dóm, og neyvan vildi gera tað. Men Goring og Goebbels, sum ivaleyst kendu jorðina brenna undir fótum, so leingi v. d. Lubbe var á lívi, fingi Hitler til at fata, at hann kundi láta sum Hindenburg ikki var til og sjálvur undirskriva. — Og nú liggur neyðar Marinus van der Lubbe undir molum — men einaferð vitjar hann aftur á sínar banamenn og krevur teir til at gera upp rokniskapin, og tann rokniskapartímin verður svárur.

Spurningurin „Hitler“

ljóðar nú allastáðni, tí tað týskt í tað nú at vera gingið upp fyri

menniskjunum, at soveróð skil hevur ikki verið fyrr í hesi verð, og at verðin her hevur at gera við nokur menniskjadjór, sum ikki, tá rokniskapartímin slær, kunna krevja nakað sum eitur miskunn.

I »Social-Demokraten« finna vit hetta áhugaverða »program« fyri ta tíð sum má koma, tá hetta hitlerska heljarskýri fellur:

Alle Statsforbydere og deres Hjælpere skal for Revolutions-tribunalet.

Det tyske Socialdemokrati fremsætter en opsigtsvækkende Programudtalelse, der afviser al Reformisme i Kampen mod Hitler og gaar til nye Metoder.

I Alle Kredse af Befolkningen i alle Lande spørges stadig, naar Talen falder paa Tyskland: Hvor længe holder Hitler?

Svarene er forskellige. Nogle mener Maaneder, andre Aar. Men ingen er i Tvivl om, at Hitlerstyret kun er en Overgangperiode, der historisk set vil komme til at staa som en kortvarig Reaktion i Lighed f. Eks. med den franske Genrejsning af Feudalismen*).

Derfor er det saa betydningsfuldt, hvilke Retningslinjer, Morgendagens Magthavere, de tyske Socialister, fastlægger for deres Virksomhed. I sidste Numer af »Neuer Vorwärts« har Socialdemokratiet offentliggjort en Program-Udtalelse, der maa betegnes som opsigtsvækkende, fordi den klart og modigt tager de fulde Konsekvenser af Begivenhederne og dristigt trækker Linjerne op for Fremtidens Handlinger.

Intet Kompromis og ingen Legalitet.

I Programets første Afsnit fastslaaes, at i Kampen mod det nazistiske Diktatur er der ingen Plads for Kompromis eller Legalitet. Partiets Taktik tjener alene til Omstyrtingen af Diktaturet og benytter i Kampen for dette Maal alle tjenlige Midler.

Denne revolutionære Kamp kræver revolutionær Organisation. De gamle Organisationsformer duer derfor ikke længere, og det svarer ikke til de nye Opgaver at forsøge Virksomhed med gamle Metoder. Der maa ud fra de Erfaringer, der gøres i Kampen, skabes en Elite af Revolutionære.

Nazismens Undertrykkelse af Befolkningen bevirker, at Klassemodsetningerne skærpes. Derfor vil ogsaa Omstyrtingen af Despotiet, hvis ikke ydre Katastrofer griber ind, foregaa ved et voldsomt Op-gør.

Den Maade, hvorpaa Magten saaledes vil blive erobret, vil ogsaa være bestemmende for Magtens Benyttelse.

*) Feudalisme: Lensvæsen — de fra Lenstiden stammende Rettigheder.

Reaktionen skal berøves alle politiske, embedsmæssige og økonomiske Magtmidler.

Det socialdemokratiske Parti paaviser derefter, at den af et voldsomt Op-gør med Nazisterne fremgaaende revolutionære Regering maa sikre sig Statsmagten og nedslaa alle Muligheder for Modstand. Derfor maa bl. a. følgende Foranstaltninger oje-blikkelig gennemføres:

Indsættelse af et Revolutionstribunal. Domfældelse af alle Statsforbydere og deres Medskyldige og Hjælpere.

Dommerne Uafsettelighed ophæves, alle afgørende juridiske Stillingar besættes med den revolutionære Regerings Tillidsmænd.

Udrensning blandt Embedsmændene, Nybesættelse af alle ledende Stillingar.

Fuldstændig Fornyelse af Officerskorpset og Organisering af et paalideligt Polit og Militærvæsen.

Forhindring af enhver kon-trarevolutionær Agitation. Ojeblikkelig Ekspropriation uden Erstatning af Storgrundbesiddelse og Storindustrien.

Rigets Overtagelse og Administration af Rigsbanken og Socialisering af Storbankerne.

Derefter Valg . . .

Først naar den revolutionære Magt er sikret og Reaktionen fuldstændig knust, begynder Opgyngningen af det frie Statsamfund med Indkaldelse af en Folkere-præsentation, valgt ved almindelig, lige, direkte og hemmelig Valgret i Enkeltkredse efter den revolutionære Regerings Inddeling.

For den vidtgaaende socialis-tiske Virksomhed, som skal ske i den nye Stat, opstilles derpaa i Programmet en Række Punkter.

Programmets sidste Afsnit beskæftiger sig med Enheden indenfor den revolutionære Socialisme.

Det hedder heri, at selve den revolutionære Kamp opløser Divergenserne indenfor Arbejderklassen. Det socialdemokratiske Partis Ledelse ved sig fri fra alle sektariske Bestræbelser og erkender det som sin Opgave at samle hele Arbejderklassen i den revolutionære Socialismes Parti. Man er rede til at støtte alle illegale Grupper, som fører Kamp mod Diktaturet og ikke mod andre Grupper i Arbejderbevegelsen. Og man er rede til aaben Droftelse af alle Problemer vedrørende den revolutionære Socialismes Opgaver ved Magtforbringelsen og Magtens Udnyttelse. Men man afviser den indre Strid, der kun opretholder Spaltningerne, som er det sikreste Middel til at gøre Diktaturet varigt.

Programmet slutter med i flammende Ord at opfordre de tyske Arbejdere, der intet andet har at tabe end deres Lænker, til revolutionær Kamp mod det nazistiske Diktatur.